

МЕХАНІЗМ ПІЛЬГОВОГО КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ АГРОСФЕРИ

Жидяк О.Р., к.е.н., докторант

Науково-дослідний фінансовий інститут ДННУ «Академія фінансового управління» Міністерства фінансів України

В останні роки єдиним шляхом виходу аграрного сектора економіки із кризи практично всі визнають необхідність впровадження державної фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників. Ідея пільгового кредитування й дотації сільського господарства України розглядається базовою як селянами, так й усіма, хто причетний до управління цією галуззю. Насправді фінансові кошти витрачаються на підтримку конкурентного середовища – стабілізацію обсягів виробництва на рівні внутрішнього й зовнішнього попиту на сільськогосподарську продукцію. Разом з тим, фермери постійно працюють над удосконаленням організації виробництва, його керування, технологічних процесів й, як результат, – надзвичайно високі врожайність культур, продуктивність тварин, якість продукції, низька його собівартість. В Україні, за винятком деяких підприємств, всі надії щодо результативного господарювання покладають на дотації, пільгове кредитування технологічних процесів, субсидування експорту надлишків продукції.

Кожна країна, вирішуючи питання державної підтримки вітчизняних сільгоспвиробників, виходила й виходить зі своїх фінансових можливостей. Механізм пільгового кредитування в основі своїй передбачає компенсацію з бюджету комерційним банкам різниці, що вони втратили внаслідок кредитування по неринковим (пільговим) процентним ставкам.

Одна із цілей державної підтримки сільськогосподарського товаровиробника в кожній розвинутій країні – стабілізувати обсяги виробництва на рівні сукупного попиту на сільськогосподарську продукцію. У результаті гарантується підтримка конкурентного середовища, а відповідно, стабільні закупівельні ціни на продукцію аграрного сектора. У ситуації ринкової стабільності пільгове кредитування розглядається як одноразова акція, спрямована на рішення проблеми поповнення оборотних коштів в області АПК до повного освоєння ними виробничих потужностей на рівні сукупних потреб держави. Комерційні банки при цьому нічим не ризикують – суми кредитів будуть повернуті товаровиробниками, і пільгова різниця буде компенсована державою.

За всі роки реформування сільськогосподарські товаровиробники України не мають ніяких орієнтирів щодо загальнодержавних обсягів виробництва конкретних видів продукції й тому всі дружно вирощують

зернові культури й соняшник незалежно від існуючого внутрішнього й зовнішнього попиту на продукцію аграрної сфери. У нашій державі досить ризиковано вводити систему пільгового кредитування, оскільки дестабілізовано власне виробництво. Чим більше кредитних пільг, тим більше ймовірність підтримки неконкурентного середовища, а отже, збитковості сільськогосподарської діяльності. Після створення конкурентного середовища само по собі зважиться питання щодо надання кредитів взагалі й пільгових – зокрема. Без стабілізації виробництва залучення кредитів банків України є безнадійною справою через неконтрольоване поведження ринкових цін. Із цієї причини банки України не в змозі низити до цивілізованого рівня процентні ставки за користування кредитом.

Тому пропонується ввести форвардне кредитування аграрної сфери в Україні, як механізм забезпечення сільськогосподарських товаровиробників необхідними фінансовими ресурсами. У зв'язку зі специфікою сільського господарства, а саме його сезонністю, сільськогосподарські підприємства мають постійну потребу в довгостроковому й короткостроковому фінансовому ресурсах. У виробничих умовах кредитні відносини, як правило, виникають майже відразу ж після виникнення потреби в кредиті й одержання згоди банку профінансувати позичальника. Але комерційні банки, у чинність об'єктивних економічних причин, не можуть прискорити або не завжди хочуть вчасно здійснювати кредитування. З іншого боку, сільськогосподарські товаровиробники можуть ще на початку зими визначитися щодо обсягів фінансових ресурсів під проведення польових робіт, які будуть залучатися за рахунок кредитів.

Це означає, що сільськогосподарським підприємствам доцільно укладати кредитний договір з банком набагато раніше реального одержання кредитних коштів, тим самим забезпечуючи певну диверсифікованість своєї діяльності. Таким механізмом, який би задовольнив і комерційні банки, з одного боку, і сільськогосподарські підприємства, з іншого, може бути впровадження термінових фінансово-кредитних інструментів – форвардних операцій.

Отже, впровадження механізму форвардного кредитування дозволить зменшити вартість кредиту та удосконалити систему сільськогосподарського планування й досягти більше чіткого дотримання технологічної дисципліни при виробництві продукції.

1. Гудзь О.Є. Забезпечення сільськогосподарських підприємств кредитними ресурсами // Економіка АПК. – 2003. – №1. – С. 86.

2. Дадашев Б.А. Удосконалення фінансово-кредитного обслуговування сільського господарства // Економіка АПК. – 2003. – №11. – С.70

3. Державне регулювання економіки: Навч. Посібник / Е.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К.: КНЕУ, 2000. – 316 с.

4. Колотуха С.М. Удосконалення кредитування сільськогосподарського виробництва // Економіка АПК. – 2004. – № 3. – С.108
5. Пиріг Г.І. Удосконалення кредитних відносин в аграрному секторі економіки // Економіка АПК. – 2004. – №1. – С.106
6. Тарасюк С.Г. Розвиток системи сільськогосподарського кредиту в Україні // Економіка АПК. – 2002. – №9. – С.114

Міжнародна стратегія економічного розвитку регіону: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Суми, 19–21 червня 2012 року / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : СумДУ, 2012. – С. 41-43.